

Horyzonty Polityki
2026, Vol. 17, N° 59

MAŁGORZATA EWA STEFANIUK

<https://orcid.org/0000-0002-5029-2254>
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
malgorzata.stefaniuk@mail.umcs.pl
<https://doi.org/10.35765/HP.2026.1759.17>

Kształtowanie wizerunku elit politycznych w polskim parlamencie i rola mediów we wzmacnianiu kierowanego do społeczeństwa przekazu

Streszczenie

CEL NAUKOWY: Celem artykułu jest przedstawienie wizerunku elit politycznych, jaki jest kształtowany przez członków tychże elit, a który ma potencjał, by dotrzeć do społeczeństwa, w czym istotną rolę odgrywają środki masowego przekazu.

PROBLEM I METODY BADAWCZE: Postawiono następujące pytania: czy kreowany obraz elit politycznych jest pozytywny czy też negatywny; czy mowa jest o jednej elicie politycznej; jakie znaczenie w kreowaniu wizerunku elit mają media; czy wypowiedzi na temat elit politycznych wpisują się w jakies zjawiska polityczne? Jako kluczową zastosowano metodę analizy dokumentów oraz analizę literatury przedmiotu.

PROCES WYWODU: Zaprezentowano zagadnienia pojęciowe oraz obraz elit politycznych przekazany społeczeństwu w Sejmie RP VIII i IX kadencji, a następnie poddano go krytycznej analizie.

WYNIKI ANALIZY NAUKOWEJ: Potwierdziła się przyjęta hipoteza badawcza o intensyfikacji retoryki antyelitarnej w czasie. Kreowany obraz elit politycznych w polskim parlamencie nie jest jednolity. Elity przeciwnika politycznego są złe, egoistyczne, dbają wyłącznie o własny interes. Elity aktualnej władzy są natomiast tymi prawdziwymi, zasługującymi na przywództwo. Wypowiedzi na temat elit politycznych wpisują się w ideologię populizmu. Przekaz na temat elit politycznych trafia do społeczeństwa tym skuteczniej, im częściej i mocniej jest wzmacniany przez media.

Sugerowane cytowanie: Stefaniuk, M.E. (2026). Kształtowanie wizerunku elit politycznych w polskim parlamencie i rola mediów we wzmacnianiu kierowanego do społeczeństwa przekazu. *Horyzonty Polityki*, 17(59), 323–340. <https://doi.org/10.35765/HP.2026.1759.17>.

WNIOSKI, INNOWACJE I REKOMENDACJE: Temat elit politycznych nadal będzie się pojawiać w dyskursie publicznym. Podział na „prawdziwą”, elitę reprezentowaną przez aktualną władzę, i „złą”, uosabianą przez przeciwnika politycznego, jest zbyt dogodnym sposobem na polaryzację polityczną, by z niego zrezygnować.

SŁOWA KLUCZOWE:

wizerunek, elita polityczna, elita narodowa, media, populizm

Abstract

SHAPING THE IMAGE OF POLITICAL ELITES
IN THE POLISH PARLIAMENT AND THE ROLE
OF THE MEDIA IN AMPLIFYING THE MESSAGE
DIRECTED TO THE PUBLIC

RESEARCH OBJECTIVE: The aim of the article is to present the image of the political elite, as shaped by members of the elite, which can potentially reach the public, with an important role of the media in the process.

THE RESEARCH PROBLEM AND METHODS: The following questions have been asked: is the image of the political elite being created positive or negative; does it depict one political elite; what is the role of the media in the creation of the image of the elite; do statements about the political elite fit into some political phenomena? The method of document analysis and analysis of the literature on the subject were used as the main methods.

THE PROCESS OF ARGUMENTATION: Terminological problems and the image of political elites presented to the public in the Polish Sejm of the 8th and 9th terms have been presented and then this have been critically analysed.

RESEARCH RESULTS: The research hypothesis regarding the intensification of anti-elite rhetoric over time has been confirmed. The image of political elites in Polish Parliament is diverse. The elites of a political adversary are evil, egoistic and only care about their own interest, while the elites of the current establishment are those genuine elites which deserve to be leaders. Statements on political elites form part of the ideology of populism. The message on political elites addressed to the public has the more effective potential to reach the public the more often and more strongly it is reinforced by the media.

CONCLUSIONS, INNOVATIONS AND RECOMMENDATIONS: The issue of political elites will continue to be present in the political discourse. The division between the “genuine” elite represented by the current government

and the "bad" one personified by the political opponent is too convenient a means of political polarization to be abandoned.

KEYWORDS:

image, political elite, national elite, media, populism.

WSTĘP

Celem artykułu jest przedstawienie wizerunku elit politycznych, jaki jest kształtowany przez członków tychże elit, a który ma potencjał, by dotrzeć do społeczeństwa bezpośrednio lub za pośrednictwem środków masowego przekazu. Miejscem, gdzie prowadzi się debatę na temat kondycji elit politycznych, jest w szczególności Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie zapadają najważniejsze decyzje odnoszące się do ustroju państwa i treści obowiązującego prawa. W opracowaniu przyjęto hipotezę o ewolucji narracji elitarnej w czasie – w Sejmie RP VIII i IX kadencji doszło do nasilenia retoryki antyelitarnej, co wiązać można z wyborczymi obietnicami Zjednoczonej Prawicy, której członkowie zapowiadali skupienie się władzy na potrzebach „zwykłych ludzi”, a nie elit. Analiza wystąpień skłania do podjęcia próby odpowiedzi na następujące pytania: czy kreowany obraz elit politycznych w polskim parlamencie jest pozytywny czy też negatywny; czy mowa jest o jednej elicie politycznej czy też o różniących się między sobą elitach politycznych; jakie znaczenie w kreowaniu wizerunku elit mają media; czy wypowiedzi na temat elit politycznych wpisują się w występujące współcześnie zjawiska polityczne? Podzielając zdanie K. Pałeckiego, iż koncepcje elit szczególnie chętnie przywoływane są w kontekście rozważań nad zmianą społeczną (Pałeczki, 1992, s. 7), i mając świadomość, że trudno porównywać przejęcie władzy przez Zjednoczoną Prawicę w 2015 roku do wydarzeń, jakie miały miejsce w 1989 roku, niewątpliwie jest, iż z początkiem VIII kadencji Sejmu doszło do znaczących przemian polskiej sceny politycznej, co miało swoje konsekwencje również w sposobie postrzegania elit politycznych.

METODY I NARZĘDZIA BADAWCZE

W opracowaniu jako kluczową zastosowano metodę analizy dokumentów (stenogramów z posiedzeń Sejmu RP), zawierających wypowiedzi na temat elit politycznych w Sejmie RP VIII i IX kadencji (2015–2023), oraz analizę literatury przedmiotu. Czasowy zakres badań obejmuje dwie pełne kadencje Sejmu RP, przy czym dobór samej próby został dokonany poprzez selekcję tematyczną. Ze wszystkich wypowiedzi na forum niższej izby polskiego parlamentu, w których występowało słowa „elita” oraz jego odmiany fleksyjne, analizie poddano te treści, które odnosiły się do elit politycznych.

Wypowiedzi na forum Sejmu RP mogą mieć potencjalny wpływ na kształtowanie opinii publicznej na temat polskich elit politycznych, zwłaszcza że jest on budowany przez osoby, które są traktowane jako przedstawiciele tego rodzaju elit niezależnie od tego, czy same chcą, aby je z elitami utożsamiać (a jeżeli już, to nie z takimi, które okazują swoją wyższość wobec społeczeństwa). Tego rodzaju wypowiedzi trafiają w przestrzeń medialną do nieograniczonej liczby odbiorców, co wiąże się z przewidzianą w art. 61 Konstytucji RP zasadą jawności życia publicznego (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), zapewniającą świadomy udział obywateli w życiu politycznym (Skrzydło, 1999, s. 58). Analizowane wypowiedzi są dostępne w sprawozdaniach stenograficznych z posiedzeń Sejmu i transmitowane przez środki masowego przekazu, a następnie komentowane w mediach. Mają więc szansę trafić do społeczeństwa i kształtować sposób postrzegania elit politycznych.

1. ZAGADNIENIA POJĘCIOWE

Podstawowe znaczenie dla omawianych zagadnień mają pojęcia wizerunku oraz elit politycznych. Wizerunek to „sposób, w jaki dana osoba lub rzecz jest postrzegana i przedstawiana” (Słownik języka polskiego PWN, b.d.).

Pomimo wielu opracowań poświęconych elitom nie doszło do ustalenia jednej, powszechnie zaakceptowanej definicji tego pojęcia. W analizach naukowych dotyczących elit doszło do rozdzielenia potocznego rozumienia od tego, które zaczęto przyjmować w naukach

społecznych. Potoczne rozumienie elity jako „grupy ludzi najlepszych pod jakimś względem w danym środowisku” (Wasilewski, 1998, s. 184) pozbawiono składnika wartościującego, który został zastąpiony na rzecz „innych cech, zwłaszcza odnoszących się do opisu sformalizowanych ról w organizacjach politycznych i gospodarczych” (Wasilewski, 1998, s. 184). W ten sposób przynależność do elity może wynikać już z samego wykonywania określonej funkcji czy zasiadania w określonym organie, z miejsca w hierarchii instytucjonalnej (Gałuszka, 2009, s. 13).

Elity polityczne stanowią jeden z rodzajów elit funkcjonujących w społeczeństwie, przy czym są one uważane za jedne z najważniejszych (Gałuszka, 2009, s. 13). Gdy zastosuje się reputacyjną metodę wyodrębniania elit politycznych (wyróżnianą obok pozycyjnej – zależnej od strategicznych pozycji w państwie – i decyzyjnej – powiązanej z rzeczywistym podejmowaniem decyzji lub wpływem na nie) i skupi na osobach o największym – w przekonaniu opinii publicznej – wpływie na decyzje państwowe (Chmaj, Marszałek-Kawa & Sokół, 2004, s. 79), to szczególnie warte uwagi okażą się badania z 2017 roku. Wykazały one, że zdaniem respondentów to nie politycy w pierwszej kolejności należą do elity (69% badanych), ale osoby najbogatsze (78%) oraz znani artyści i celebryci (72%) (Janicki, 2017, s. 20). Kiedy w 2003 r. CBOS zadało Polakom pytanie o to, kto naprawdę rządzi w Polsce, elity partyjne znalazły się dopiero na ósmym miejscu (8% respondentów), czemu towarzyszyła negatywna ich charakterystyka z inwektywami w rodzaju: „sitwa”, „skorumpowani”, „dbający tylko o własne interesy” (CBOS, 2003 a, s. 2). Powyższe wpisuje się w coraz częstsze dewaluowanie terminu „elita” i posługiwanie się nim w sposób ironiczny czy lekceważący, a nawet obraźliwy.

Chociaż można spotkać, zwłaszcza w publicystyce, traktowanie takich pojęć jak: elita polityczna, elita władzy, elita rządząca, jako synonimów, to zasadne jest dokonanie między nimi rozróżnienia. Zbiory osób wchodzących w ich skład mogą bowiem się od siebie różnić, choć też niejednokrotnie w pewnej części pokrywać. Najszerze jest pojęcie elity politycznej, gdyż obejmuje ona elitę władzy oraz elitę rządzącą (Stelmach & Zyborowicz, 1992, s. 53, 57).

2. OBRAZ ELIT POLITYCZNYCH PRZEKAZYWANY SPOŁECZEŃSTWU W SEJMIE VIII I IX KADENCJI

2.1. Krytyka elit Unii Europejskiej i elit III Rzeczypospolitej Polskiej

W analizowanym materiale badawczym szczególnie ostrej krytyce poddawano elity Unii Europejskiej („elity unijne” czy „elity brukselskie”), przy czym ich negatywny obraz pochodził przede wszystkim ze strony polityków Zjednoczonej Prawicy i Konfederacji. Przedstawiane argumenty uzasadniające powyższą krytykę można podzielić na kilka grup.

Po pierwsze, elitom unijnym zarzucano działanie wbrew interesom polskiego państwa (Posiedzenie Sejmu nr 9, 2016, 28 stycznia) przedstawiając szereg przykładów tego rodzaju postępowania: w odniesieniu do Krajowego Planu Odbudowy czy niszczenia polskiego rolnictwa (Posiedzenie Sejmu nr 80, 2023, 28 lipca), decyzji dotyczących ograniczania emisji dwutlenku węgla przez producentów żywności (Posiedzenie Sejmu nr 71, 2023, 25 stycznia), planów wprowadzenia paktu migracyjnego (Posiedzenie Sejmu nr 77, 2023, 13 czerwca) czy przejęcia polskich lasów (Posiedzenie Sejmu nr 81, 2023, 16 sierpnia).

Po drugie, elitom europejskim przypisywano zamiary nieuprawnionego rozszerzania swoich wpływów w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Posiedzenie Sejmu nr 81, 2023, 16 sierpnia).

Po trzecie, elity europejskie oskarżano o hipokryzję, gdyż na początkowym etapie wojny Rosji z Ukrainą nie zamierzały pomagać zaatakowanemu państwu (Posiedzenie Sejmu nr 77, 2023, 16 czerwca), a umożliwienie osiągnięcia przez Rosję zysków ze sprzedaży ropy i gazu pozwoliło na zbieranie funduszy do walki w Europą (Posiedzenie Sejmu nr 79, 2023, 12 lipca).

Po czwarte, elitom brukselskim zarzucano oderwanie od społeczeństwa, działanie na rzecz samych siebie oraz łamanie traktatów (Posiedzenie Sejmu nr 35, 2017, 9 lutego). Obarczano je winą za zamachy terrorystyczne (Posiedzenie Sejmu nr 42, 2017, 24 maja), Brexit (Posiedzenie Sejmu nr 23, 2017, 21 lipca 2016 r.) oraz za inflację w Polsce (Posiedzenie Sejmu nr 79, 2023, 12 lipca).

Po piąte, odnośnie do kwestii ideologicznych podnoszono dążenie elit europejskich do zmiany aksjologicznych podstaw życia

społecznego. Elitom brukselskim zarzucano, iż mają „liberalno-lewicowy” charakter, a znaczna ich część jest „zakażona wirusem marksistowskim” (Posiedzenie Sejmu nr 81, 2023, 17 sierpnia).

Krytycy struktur unijnych wyróżniali dwie postawy wobec przywództwa w Europie. Pierwszą, reprezentowaną przez elity III RP, miał charakteryzować „syndrom sztokholmski” – w tym ujęciu Polska „stoi w kącie”, nie przeciwstawia się decyzjom z Brukseli i nie cieszy się tam szacunkiem (Posiedzenie Sejmu nr 39, 2021, 14 października). Drugą postawę reprezentował rząd Zjednoczonej Prawicy, który w Unii Europejskiej promował polski punkt widzenia i rodzime wartości (Posiedzenie Sejmu nr 54, 2017, 12 grudnia).

Krytyce poddawano również elity III Rzeczypospolitej Polskiej, odnośnie do których wyrażano przekonanie, iż nie były one przygotowane do objęcia władzy i podejmowania właściwych decyzji po ustaleniach „Okrągłego Stołu” (Posiedzenie Sejmu nr 11, 2016, 10 lutego). W efekcie pojawiało się wiele zjawisk patologicznych (Posiedzenie Sejmu nr 80, 2023, 28 lipca). Tak zwane elity sprzeciwiały się reformom i lustracji (Posiedzenie Sejmu nr 56, 2022, 9 czerwca) i stały się *de facto* częścią pseudoelity, która oddzielała naród i społeczeństwo od obrazu prawdziwego życia gospodarczego i społecznego (Posiedzenie Sejmu nr 22, 2020, 9 grudnia).

Elity III Rzeczypospolitej Polskiej dbały wyłącznie o własne interesy, a cechami ich rządów były egoizm, marnotrawstwo i pogarda (Posiedzenie Sejmu nr 18, 2016, 11 maja), dochodziło m.in. do wyprzedaży majątku narodowego (Posiedzenie Sejmu nr 46, 2017, 20 lipca). Polityka rządzących przed rozpoczęciem VIII kadencji Sejmu była oparta na wspieraniu elit, a nie przeciętnego, zwykłego człowieka (Posiedzenie Sejmu nr 76, 2023, 24 maja), co doprowadziło do wykluczenia niektórych grup społecznych (Posiedzenie Sejmu nr 29, 2016, 3 listopada), zwłaszcza robotników, którzy ponieśli największe koszty transformacji ustrojowej, tracąc pracę oraz „godność i nadzieję”. Za wszystkie negatywne zjawiska obwiniano zarówno elity zapatrzone w neoliberalne dogmaty, jak też media (Posiedzenie Sejmu nr 33, 2021, 24 czerwca).

W wypowiedziach na forum Sejmu RP podkreślano, iż zachowanie elit III RP było naganne nie tylko w okresie, w którym sprawowały władzę, ale także, gdy ją utraciły i przybrały postawę „totalnej negacji” wobec działań rządzących (Posiedzenie Sejmu nr 39, 2017,

7 kwietnia). Co więcej, przeniosły polskie spory na forum europejskie, informując elity zagraniczne o rzekomym zagrożeniu demokracji w Polsce (Posiedzenie Sejmu nr 35, 2017, 9 lutego).

2.2. Preferowany wzorzec elit politycznych i zjawisko wymiany elit

W analizowanym materiale badawczym pojawiły się również wątki odnoszące się do tego, jaki powinien być wizerunek elit politycznych.

Po pierwsze, powinny wypracować pojęcie racji stanu – takie kierunki działania państwa, które są akceptowane przez większość społeczeństwa, aby nie dochodziło co cztery lata do zmian w zakresie rozumienia tego pojęcia (Posiedzenie Sejmu nr 53, 2022, 27 kwietnia).

Po drugie, elity polityczne powinny cechować umiejętność przewidywania nie tylko w sferze polityki wewnętrznej, ale i zagranicznej, a w szczególności orientacji, kogo należy uważać za wroga, co wyraźnie uświadomiła wojna na Ukrainie (Posiedzenie Sejmu nr 55, 2022, 25 maja).

Po trzecie, elity polityczne powinny prowadzić aktywną politykę zagraniczną (Posiedzenie Sejmu nr 35, 2017, 9 lutego), nie zaś wykazywać się poddańczą mentalnością, a zamiast tego stawiać na ambicje i rozwój Rzeczypospolitej (Posiedzenie Sejmu nr 55, 2022, 26 maja).

Po czwarte, zadaniem elit politycznych jest działanie na rzecz zwykłych ludzi, nie zaś elit (Posiedzenie Sejmu nr 29, 2016, 3 listopada), co wymaga dobrego gospodarowania polskimi finansami (Posiedzenie Sejmu nr 78, 2023, 6 lipca).

Po piąte, elity polityczne powinny cechować odwagę, którą rządzący się nie wykazali w okresie pandemii (Posiedzenie Sejmu nr 35, 2021, 22 lipca).

W Sejmie RP VIII kadencji pojawiła się nowa kategoria – elity narodowej, którego to określenia używano zamiennie z pojęciem „elita polityczna” albo samodzielnie występującego wyrazu „elita”. Miała ona zastąpić dotychczasową i cechować się preferowanymi dla elity właściwościami. Przede wszystkim miała to być elita o odpowiednich walorach moralnych, kształcona w polskich uczelniach w duchu miłości do Ojczyzny, wyposażona w zalety ducha: odważna, wykazująca się właściwymi postawami aksjologiczno-normatywnymi (Posiedzenie Sejmu nr 61, 2018, 13 kwietnia).

Zapowiedź tworzenia nowych elit została szybko zauważona przez opozycję, która nowej władzy zarzuciła próbę zmiany ustroju państwa i jego elit, by „wyciąć je w pień” (Posiedzenie Sejmu nr 47, 2017, 15 września). Procesem wymiany miały być objęte nie tylko elity polityczne, ale też kulturalne czy sędziowskie. Uważano ponadto, że pozbycie się dotychczasowych elit miało na celu wprowadzanie na ich miejsce swoich elit (Posiedzenie Sejmu nr 45, 2017, 12 lipca). Proces tworzenia nowych elit i jego skutki był na bieżąco recenzowany przez opozycję. Po pierwsze, dostrzegano, że władza dba wyłącznie o swoje elity, nie zaś zwykłych ludzi (Posiedzenie Sejmu nr 57, 2022, 22 czerwca). Po drugie, wskazywano, że nowe elity nie są samodzielne, działają na rozkaz przywódcy swojej partii i przenoszą podobny system zarządzania na inne sfery życia (Posiedzenie Sejmu nr 14, 2020, 15 lipca). Po trzecie, elitę Prawa i Sprawiedliwości oskarżano o korupcję, nepotyzm i arogancję (Posiedzenie Sejmu, nr 12, 2020, 4 czerwca) oraz oderwanie od rzeczywistości (Posiedzenie Sejmu nr 22, 2020, 9 grudnia). Po czwarte, nowej elicie zarzucano niekompetencję nie tylko w obszarze polityki wewnętrznej, ale też zagranicznej, gdzie fachowców zastąpiono ludźmi gotowymi wykonać każdy rozkaz władzy (Posiedzenie Sejmu nr 30, 2021, 19 maja). Po piąte, oskarżano nowe elity o dążenie do uzyskania gwarancji bezkarności za swoje działania, uzasadniając to walką z pandemią. „Powstała nowa elita władzy, walczyła, mając na sztandarach walkę z elitami, a sama stała się elitą”. Tej elicie było wolno więcej niż zwykłym Polakom (Posiedzenie Sejmu nr 17, 2020, 16 września).

Opozycja w drugiej kadencji rządów Zjednoczonej Prawicy przyznawała wprost, że Prawu i Sprawiedliwości udało się stworzyć nowe elity, tyle że były one oceniane zdecydowanie negatywnie (Posiedzenie Sejmu nr 12, 2020, 4 czerwca).

2.3. Elity a media

W analizowanych materiale podnoszono również, relację między elitami politycznymi a mediami, odnosząc się w szczególności do roli tych ostatnich w procesie tworzenia elit politycznych. Uważano, że „tak zwane elity” zostały wypromowane po 1989 roku przez media i wpływowe lobby na autorytety moralne (Posiedzenie Sejmu nr 63,

2022, 20 października). Media obarczano winą, zarzucając im, że próbowały zrzucić odpowiedzialność za pandemię na niezdyscyplinowanych obywateli, którzy nie stosowali się do wprowadzanych ograniczeń. Ci zaś nie otrzymywali dobrego przykładu ze strony najważniejszych osób w państwie, określanych jako „PiS-owscy celebryci”. Powstała na tym tle wątpliwość, czy w Polsce jest jedno prawo czy dwa prawa – prawo dla zwykłych ludzi stanowiących większość Polaków i prawo dla elit rządzących (Posiedzenie Sejmu nr 27, 2021, 16 marca).

WYNIKI ANALIZY NAUKOWEJ I WNIOSKI

Przedstawiony wyżej obraz elit politycznych widziany przez członków tejże elity, skłania do wysnucia szeregu wniosków.

Potwierdziła się przyjęta hipoteza badawcza o intensyfikacji retoryki antyelitarnej w czasie. Liczba odwołań do elit wzrosła w VIII kadencji Sejmu RP (296) w porównaniu do VII kadencji (272), by znowu nieco się zmniejszyć w Sejmie IX kadencji (216 razy). Jednakże istotniejszy jest nie tyle aspekt ilościowy, ile wzrost natężenia przekazu i skupienie się na określonych rodzajach elit, które poddawano krytyce. Należały do nich przede wszystkim elity Unii Europejskiej i elity III RP. Szczególnie intensywnie odwoływano się do omawianego pojęcia (poddając je krytyce) w roku 2016 i 2017, co można wiązać z debatami nad kluczowymi reformami przeprowadzanymi przez Zjednoczoną Prawicę, w tym dotyczącymi wymiaru sprawiedliwości na potrzeby ich uzasadnienia. W IX kadencji Sejmu RP pojawiły się nowe wątki, gdyż dostrzeżono i krytycznie oceniano działania elit w odniesieniu do takich zjawisk jak pandemia COVID-19 czy wojna na Ukrainie.

Temat „elit brukselskich” nie został, jak można przypuszczać, wyczerpany, a krytyczna narracja ze strony ugrupowań prawicowych będzie kontynuowana. Jeżeli nawet krytyka elit unijnych dotarła do społeczeństwa, to nie wpłynęło to na utrzymujące się wysokie poparcie dla członkostwa Polski w UE, które według badań z 2026 roku wynosi 82% (CBOS, 2026, s. 1). Polacy widzą istotne korzyści z członkostwa w UE, kierując się bardziej względami pragmatycznymi niż ideologicznymi (CBOS, 2026, s. 1, s. 8). Odwoływanie się

do działań „elit brukselskich” jest jednak przydatne, gdyż pozwala na podkreślanie podziałów na scenie politycznej.

Podobny cel, jak się wydaje, leży u podstaw krytyki elit III Rzeczypospolitej Polskiej. Ich deprecjonowanie jest przydatnym zabiegiem retorycznym, dającym możliwość porównania obecnych elit z elitami przeszłości i podkreślenia osiągnięć nowej władzy. Zarzutom skierowanym wobec elit politycznych III RP nie towarzyszyło jednak wyraźne stwierdzenie, że istnienie elit jest sprzeczne z demokracją, co jest zgodne ze współcześnie głoszonymi teoriami elitystycznymi (Nocoń, 2004, s. 169).

Na tle przeprowadzonej analizy powstaje pytanie, na ile w omawianym okresie doszło do krążenia (cyrkulacji) elit. W klasycznej postaci powyższe zjawisko rozumiane jako wznoszenie się elit wywodzących się z niższych warstw społecznych na szczyt i upadek elit będących u władzy – przy założeniu, że elity nie są zamknięte i podlegają odnawianiu (Pareto, 1994, s. 54, 84) – występowało w Polsce od czasu transformacji ustrojowej (Lisicka, 1992, s. 35). Przywoływane są jednak argumenty uzasadniające przekonanie, że od wyborów w 2015 roku miała miejsce w Polsce nie tyle cyrkulacja elit, ile ich wymiana (Żakowski, 1916, s. 17).

Ponadto w literaturze przedmiotu podkreśla się, że o ile niszczenie elit miało w historii świadomy charakter, o tyle proces ich kształtowania odbywał się (z wyjątkami) w sposób spontaniczny (Raciborski, 2006, s. 9). Wydaje się, że w Polsce wystąpił tego rodzaju wyjątek, gdyż zarówno tworzenie nowej elity, jak i niszczenie starej było działaniem świadomym i zamierzonym. Przymuszczalnie opcja rządząca uznała fakt istnienia elity politycznej w każdej konfiguracji politycznej i przyznała, że sama może być określana jako elita (wyraźnie odcinając się od swojej poprzedniczki), co znalazło swój wyraz również w nazewnictwie w postaci „elity narodowej”. Miała to być elita „zdrowa”, mająca przywrócić temu pojęciu właściwe znaczenie i osłabić ewentualne negatywne związane z nim skojarzenia (Stefaniuk, 2019, s. 385).

Przeprowadzona analiza wskazała, jakiej treści przekaz był kierowany do społeczeństwa z trybuny sejmowej. W jego rozpowszechnianiu istotną rolę mogą odgrywać media, których znaczenie we współczesnym świecie trudno przecenić (Cwynar, 2015, s. 118). Nawet jeżeli same tworzą jedynie opinię medialną, to mają znaczący

wpływ na opinię publiczną (Globan-Klas, 2005, s. 20), a tym samym na odbiór rzeczywistości przez społeczeństwo. Współcześnie mamy do czynienia ze zjawiskiem mediatyzacji polityki, którego jednym z elementów jest prymat emocjonalności w debacie publicznej (Napieralski, 2010, s. 23). Już samo słowo „elita” niesie ze sobą znaczący ładunek emocjonalny, zwłaszcza jeżeli weźmie się pod uwagę dokonywanie jego przekształceń językowych w rodzaju „pseudodelity” czy „elyty”, sposób wypowiedzania się na ich temat czy reakcję uczestników debaty plenarnej (np. zapisane w stenogramach okrzyki, z reguły będące wyrazem dezaprobaty). Najsilniejszym komunikatem przekazywanym społeczeństwu było umacnianie w obywatelach przekonania, że władza służy zwykłemu człowiekowi, a nie interesom wąskich grup, stąd krytyka elit. Spór o elity był jednocześnie sporem o język debaty publicznej, narzucającym określony sposób rozumienia tego pojęcia, służył przede wszystkim polaryzacji opinii i odróżnianiu ugrupowań politycznych.

Nie jest przypadkiem, że temat mediów był niejednokrotnie przedmiotem sporów o ich kształt i znajdował swoją agendę w polskim parlamencie (Łabędź, 2023, s. 15–33). Dostrzega się przy tym rolę dziennikarzy, którzy sami są zaliczani do elit symbolicznych, których wpływ na rządzących jest wprawdzie pośredni, ale to oni decydują, jakie tematy są przedmiotem publicznej dyskusji (Czyżewski i in., 2014, s. 8; Globan-Klas, 2005, s. 23). To z mediów pozyskiwane są informacje o bieżących wydarzeniach, ale należy mieć świadomość, iż ich odbiorcy mogą być poddawani różnego rodzaju strategiom manipulacyjnym (Klimasz, s. 67, 69, 71), co społeczeństwo zaczyna już dostrzegać (CBOS, 2023b, s. 22).

Tylko te informacje, które pojawiają się w kręgu mediów, uzyskują faktyczną obecność w społeczeństwie, stąd przekaz o sposobie postrzegania elit politycznych płynący z Sejmu, aby dotarł do odbiorcy, musi być zauważony przez środki masowego przekazu, a następnie przez nie wzmacniany. Nie jest przypadkiem, że wizerunek elit politycznych kreowany w Sejmie VIII i IX kadencji mimo nasycenia ilościowego i jakościowego nie był tak silny w przestrzeni publicznej jak na przykład wypowiedź na temat „łże-elit” pochodząca jeszcze z Sejmu V kadencji, ze względu skupienie na niej uwagi mediów. Określeniem tym posłużył się lider partii rządzącej Jarosław Kaczyński, odpowiadając z trybuny sejmowej na zarzuty o łamanie demokracji i praworządności.

Stwierdził, iż mamy do czynienia z „triumfem insynuacji” z tego powodu, iż „stała tutaj do walki w zwartym ordynku – łże-elita III Rzeczypospolitej. (Oklaski) Stała do walki w zwartym ordynku i można powiedzieć, że nadrabia straty” (Posiedzenie Sejmu nr 10, 2006, 17 lutego). Choć wyrażenie „łże-elita” zostało użyte tylko raz, zostało „podchwyczone” przez media. Poruszyło wyobraźnię opinii publicznej, skłaniając do refleksji nie tylko nad tym, kto należy do tej kategorii, lecz także nad leksykalnym wymiarem samego terminu. Okazuje się bowiem, że jego dodatkowe pejoratywne znaczenie stanowi jaskrawy dowód na „brutalizację języka polityki” (Mazurek, 2006). Nie bez znaczenia był fakt, iż łże-elity to jednostka leksykalna kwalifikowana jako *rossica*, tzn. wyraz pochodzenia rosyjskiego. Użyto jej nie dla potrzeb czysto komunikacyjnych, lecz w celu deprecjacji przeciwnika w ramach prowadzonej walki politycznej (Sarnowski, 2004, s. 397, 401). Tego rodzaju etykietowanie w polskiej rzeczywistości politycznej może być zaliczane do tzw. czarnego *public relations* (Gałuszka, 2009, s. 14). Gdyby media nie zwróciły uwagi na wyrażenie „łże-elity”, to pojęcie to nie weszłoby do debaty publicznej.

Kreowany obraz elit politycznych w polskim parlamencie nie jest jednolity. Elity przeciwnika politycznego są złe, egoistyczne, dbają tylko o własny interes. Natomiast elity aktualnej władzy są tymi prawdziwymi, zdrowymi, zasługującymi na przywództwo. Nie ma jednej elity politycznej, ale należy je dzielić na „nasze” i „wasze”, przy czym te drugie powinny zejść ze sceny politycznej, gdyż nie służą Polsce.

Analizowane wypowiedzi na temat elit politycznych wpisują się w retorykę populizmu jako zjawiska politycznego obecnego w wielu krajach, w tym w Polsce. Od początku III Rzeczypospolitej Polskiej dostrzega się narastające fazy populizmu i obecność retoryki populistycznej w programach najważniejszych ugrupowań politycznych (Nieć, Litwin, & Łabędź, 2021, s. 8, 10). W literaturze przedmiotu podnosi się, że kluczową cechą populizmu jest antyelityzm (Reykowski, 2023, s. 8).

W aspekcie socjotechnicznym punktami stycznymi między ideami populizmu a sposobem ukazywania elit, jaki wyłania się z niniejszego opracowania, jest podkreślanie i pogłębianie podziałów między elitami a masami. Przywódcy populistów kreują się (ten element można dostrzec wyraźnie w polskiej debacie parlamentarnej) jako krytycy skorumpowanych i niepatriotycznych elit oraz obrońcy zwykłych

ludzi, tożsamości narodowej i tradycji. Pomimo niechęci do elit populiści po objęciu władzy tworzą własne elity rządzące (Pakulski, 2019/2020). Nie chodzi więc o to, aby elit nie było w ogóle, ale aby doprowadzić do sytuacji, w której stara elita, jako zła i szkodliwa dla społeczeństwa, zostanie zastąpiona przez nową elitę, gotową służyć Narodowi. Te dwie sprzeczne ze sobą, jak by się wydawało, tendencje obecne w populizmie, nie osłabiają nośności populistycznych przekazów (Nalewajko, 2021, s. 4), co znalazło potwierdzenie w przeprowadzonej wyżej analizie.

BIBLIOGRAFIA

- Chmaj, M., Marszałek-Kawa, J., & Sokół, W. (Red.) (2004). *Encyklopedia wiedzy politycznej*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- CBOS (2003a). *Kto naprawdę rządzi w Polsce?* Nr BS/164/2003. M. Strzeszewski (Oprac.). Warszawa: Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej. https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2003/K_164_03.PDF
- CBOS (2023b). *Postrzeżanie mediów*. Nr 132/2023. M. Feliksiuk & M. Głowacki (Oprac.). Warszawa: Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej. https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2023/K_132_23.PDF
- CBOS (2026). *Polacy o integracji europejskiej, Opinie o członkostwie w Unii Europejskiej*. B. Roguska (Oprac.). Warszawa: Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej. https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2026/K_019_26.PDF
- Cwynar, K.M. (2015). Środki masowego przekazu w kulturze współczesnej – informacja i oświecenie czy manipulacja? *Przegląd Politologiczny*, 2, 117–130. DOI: 10.14746/pp.2015.20.2.9
- Czyżewski, M., Franczak, K., Nowicka, M., & Stachowiak, J. (Red.) (2014). Wprowadzenie. W *Dyskurs elit symbolicznych. Próba diagnozy* (s. 7–20). Warszawa: DEDNO Wydawnictwo Akademickie.
- Gałaszka, M. (2009). Elity medyczne versus elity polityczne: kryzys elit zaufania publicznego. *Annales Etyka w Życiu Gospodarczym*, 12(2), 13–23. DOI: 10.18778/1899-2226.12.2.01
- Globan-Klas, T. (2005). Media: od „czwartej „ do pierwszej” władzy? W M. Magoška (Red.), *Media, władza, prawo* (s. 19–27). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/267593/goban-klas_media_od_czwartej_do_pierwszej_wladzy_2005.pdf
- Janicki, M. (2017, 4 lipca). Elita znika. *Polityka*. <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kraj/1710972,1,kto-w-polsce-nalezy-do-elity.read> (dostęp: 24.06.2026).

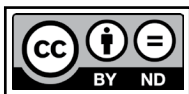
- Klimasz, M. (2019). Manipulacja w mass mediach. W.V. Tanaś & W. Welskop (Red.), *Mass media we współczesnym świecie* (s. 67–74). Łódź: Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
- Lisicka, H. (1992). Przydatność koncepcji elit do opisu życia politycznego w Rzeczypospolitej Polskiej. W.K. Pałeczki (Red.), *Elity polityczne w Polsce* (s. 35–45). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Łabędź, K. (2023). Problematyka mediów w działalności Sejmu w okresie 2015–2022. *Horyzonty Polityki*, 14(46), 15–33. DOI: 10.35765/hp.2365
- Mazurek, R. (2006, 15 grudnia). Łże-elity kontra gnojki. *Wprost*. <https://www.wprost.pl/tygodnik/95391/Lze-elity-kontra-gnojki.html> (dostęp: 24.06.2026).
- Nalewajko, E. (2021). Elity pod presją negatywnych emocji. *Kultura i Społeczeństwo*, 3, 3–25. DOI: 10.35757/KiS.2021.65.3.1
- Napieralski, J. (2010). Mediaryzacja polityki. Konieczność, zagrożenie czy alternatywa? *Refleksje*, 2, 23–34.
- Nieć, M., Litwin, T., & Łabędź, K. (2021). *Populizm – modele i praktyka. Polskie odniesienia*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie
- Nocoń, J. (2004). *Elity polityczne. Studium interpretacji funkcjonalnej*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Pakulski, J. (2019/2020). Populizm i perspektywa elity. *Almanach 2019/2020*. <https://conciliumcivitas.pl/almanachy/almanach-2019-20/populizm-i-perspektywa-elity/> (dostęp: 24.06.2026).
- Pałeczki, K. (1992). Z kuluarów konferencji – elity polityczne w Polsce. W.K. Pałeczki (Red.), *Elity polityczne w Polsce* (s. 7–10). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Pareto, V. (1994). *Uczucia i działania. Fragmenty socjologiczne*. Przeł. M. Dobrowolska, M. Rozpędowska, A. Zinserling. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Posiedzenie Sejmu nr 10 (2006, 17 lutego), sprawozdanie stenograficzne. [https://orka.sejm.gov.pl/StenoInter5.nsf/0/124DF224F5085F73C125711B0031F0BD/\\$file/10_c_ksiazka.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/StenoInter5.nsf/0/124DF224F5085F73C125711B0031F0BD/$file/10_c_ksiazka.pdf)
- Posiedzenie Sejmu nr 9 (2016, 28 stycznia), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/CBCB7BF52AD9C7C2C1257F49001D241B/%24File/10_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 11 (2016, 10 lutego), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/05FFF623C697631B-C1257F550060ED29/%24File/11_b_ksiazka_bis.pdf

- Posiedzenie Sejmu nr 18 (2016, 11 maja), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/B302B3DF054A54DBC1257FB0005DF994/%24File/18_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 23 (2016, 21 lipca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/5A54E9E0EC7A9E1AC1257FF80005B53D/%24File/23_c_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 29 (2016, 3 listopada), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/13AA2C3F2BD005A0C125806C004DA65E/%24File/29_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 39 (2017, 7 kwietnia), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/6771432D4EA7B1B4C12580FB007240B5/%24File/39_c_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 42 (2017, 24 maja), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/0C3F56E69A6B4382C125812A007EF5E6/%24File/42_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 45 (2017, 12 lipca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/A138F0F2FD3AF9F3C125815B0077C610/%24File/45_c_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 46 (2017, 20 lipca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/36DB68CB0ACC13D5C12581640001A087/%24File/46_c_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 47 (2017, 15 września), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/9F087C1B6E126D2DC125819C0072B976/%24File/47_d_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 54 (2017, 12 grudnia), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/7FB7AC056BB67FEDC125821A002F0A5D/%24File/54_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 61 (2018, 13 kwietnia), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter8.nsf/0/E2FD549FC42E96EEC125826E00633D32/%24File/61_c_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu, nr 12 (2020, 4 czerwca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/60E5E8B58ECF4DFFC125858800480737/%24File/12_d_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 14 (2020, 15 lipca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/D30FB95C9629B4DFC12585AC004ADEF9/%24File/14_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 17 (2020, 16 września), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/611E908D6E8438D2C12585E6000BC95E/%24File/17_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 22 (2020, 9 grudnia), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/FE97AC05EFBA92D8C125863A00043394/%24File/22_a_ksiazka_bis.pdf

- Posiedzenie Sejmu nr 27 (2021, 16 marca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/E22B5D57AA26B-387C125869B0007575A/%24File/27_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 30 (2021, 19 maja), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/519EBED65142E-3CAC12586DB00015BB6/%24File/30_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu Nr 33 (2021, 24 czerwca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/14F1D5898A-529E98C12586FF00115BC4/%24File/33_b_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu Nr 35 (2021, 22 lipca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/7CC0857C3CDFF-185C125871B00026B72/%24File/35_b_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 39 (2021, 14 października), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/29971354B994BE-49C125876E007B8A50/%24File/39_b_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 53 (2022, 27 kwietnia), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/864B9C4AA2D-93800C12588310081B8FD/%24File/53_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 55 (2022, 25 maja), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/0C3976D-284429083C125884D0080441D/%24File/55_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 55 (2022, 26 maja), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/AAC48FDD0F632A-A9C125884F0002442B/%24File/55_b_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 56 (2022, 9 czerwca), sprawozdanie stenograficzne, https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/290970F0FB88654EC-125885C006D8ABA/%24File/56_b_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 57 (2022, 22 czerwca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/C87DBB14A-4831DEEC125886A000A4F85/%24File/57_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 63 (2022, 20 października), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/61A-EACAC0F0EB783C12588E1006F209E/%24File/63_d_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 71 (2023, 25 stycznia), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/DB62B943CAD-30562C125894200828650/%24File/71_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 76 (2023, 24 maja), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/825733C16E006AD-3C12589BA00034BD3/%24File/76_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 77 (2023, 16 czerwca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/320835F35FB65B3EC-12589CE006CF6C4/%24File/77_b_ksiazka_bis.pdf

- Posiedzenie Sejmu nr 78 (2023, 6 lipca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/E77C7C29DF01BA1D-C12589E500036196/%24File/78_a_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 79 (2023, 12 lipca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/A781209E9F-559619C12589EB0008CE8A/%24File/79_b_ksiazka_bis.pdf
- Posiedzenie Sejmu nr 80 (2023, 28 lipca), sprawozdanie stenograficzne. https://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter9.nsf/0/F5B-937C5770898A9C12589FA00803F77/%24File/80_ksiazka_BIS.pdf
- Raciborski, J. (2006). Wprowadzenie. Elity rządowe jako przedmiot badań. W: J. Raciborski (Red.), *Elity rządowe III RP 1997–2004. Portret socjologiczny* (s. 9–25). Warszawa: Wydawnictwo Trio.
- Reykowski, J. (2023). Populizm jako choroba demokracji. *Nauka*, 3, 7–19. DOI: 10.24425/nauka.2-23.146053
- Sarnowski, M. (2014). Dwa *rossica* w polskim dyskursie politycznym ostatnich lat: *łże-elity* i *wykształciuchy*. *Acta Universitatis Wratislaviensis*, 3578. Slavica Wratislaviensis. T. CLIX. Wrocław (s. 397–405). <https://wuwr.pl/swr/article/view/4242/4093>
- Skrzydło, W. (1999), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Komentarz*. Kraków: Zakamycze.
- Słownik języka polskiego PWN (b.d.). *Wizerunek*. <https://sjp.pwn.pl/slowniki/wizerunek.html> (dostęp: 24.06.2026)
- Stefaniuk M.E. (2019). Ocena elit politycznych w wystąpieniach w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej VIII kadencji. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio G (Ius)*, 66(1), 379–398. DOI: 10.17951/g.2019.66.1.379-398
- Stelmach, A., & Zyborowicz, S. (1992). Elity polityczne a partycypacja polityczna. W K. Pałeczki (Red.), *Elity polityczne w Polsce* (s. 52–63). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Wasilewski, J. (1998). Elita. W Z. Bokszański i in. (Red.), *Encyklopedia socjologii*. T. I (s. 184–189). Warszawa: Oficyna Wydawnicza.
- Żakowski, J. (2016, 24 sierpnia). Kwit na elity. *Polityka*. <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kraj/1672964,1,wladza-poluje-na-elity-iii-rp.read> (dostęp: 24.06.2026).

Copyright and License

This article is published under the terms of the Creative Commons Attribution – NoDerivs (CC BY- ND 4.0) License <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>